

218.

Т. 863. 403

48674

ТАВАРЫСТВО АПЕКІ НАД ЭМІГРАНТАМІ

АДРЭС: ВАРШАВА, ЭРЫВАНСКАЯ ВУЛІЦА, № 2.

ВІЕНСКАЕ БЮРО: ВІЛЬНЯ, КАЗАНСКАЯ, № 3.

Р А Д Ы  
для эмігрантоу, каторыя едуць  
У АМЭРЫКУ,  
А ТАКЖЭ РАЗМОВЫ БЕЛАРУСКА-АНГЛІЦКІЕ

Павэдзе Язэпа Околовіча.

Друкарня «ПРАМЕНЬ», Ігнатоўскі завулак, № 5.

ВІЛЬНЯ 1912.

КОШТАМ ТАВАРЫСТВА АПЕКІ НАД ЭМІГРАНТАМІ.



ТАВАРЫСТВО  
АПЕКІ НАД ЭМІГРАНТАМІ  
у Варшаві

*Эрванская вуліца № 2.*

Бюро таварыства дае адрэсы польскіх таварыств, каторыя апекуюцца эмігрантамі, адрэсы таварыств, каторыя апекуюцца кабетамі у партowych гарадох і у Амэрыцы.

Дзеля гэтаго кожны, хто маніцца выежджаць у Амэрыку, павінен перш звярнуцца сам асабіста, ці напісаць ліст (укладаючы марку за 7 кап. на атказ) у бюро Таварыства Апекі над Эмігрантамі, каторае, пілнуючы толькі карысьці эмігрантоў стараецца, сколькі можэ, намагчы кожнаму, паводле яго патрэб і вымог.



# ТАВАРЫСТВО АПЕКІ НАД ЭМІГРАНТАМІ

АДРЭС: ВАРШАВА, ЭРЫВАНСКАЯ ВУЛІЦА, № 2.

ВІЛЕНСКАЕ БЮРО: ВІЛЬНЯ, КАЗАНСКАЯ, № 3.

## РАДЫ ДЛЯ ЭМІГРАНТОУ, КАТОРЫЕ ЕДУЦЬ У АМЭРЫКУ, А ТАКЖЭ РАЗМОВЫ БЕЛАРУСКО-АНГЛІЦКІЕ

Павэдзе Язэпа Околовіча.



ВІЛЬНЯ 1912.

КОШТАМ ТАВАРЫСТВА АПЕКІ НАД ЭМІГРАНТАМІ.



I. 863.403



Ofic. Drukarska «PROMIEN» w Wilnie.





## Рады для эмігрантоу, которые едучь у Амэрыку.

### I.

#### Агульныя рады і перэсьцярогі.

Хто маніцца ехаць за морэ, шукаючы зароботку, або думуючы сесці там на гаспадарку, павінен перш-наперш добра падумаць, ці варта яму пакідаць свой родны край і шукаць шчасся у далёкай старонцы, сярод чужых людзей. Гэткая падарожа, гэта ешчэ важнейшы крок, чым выезд на зароботак у каторы с чужых краёў Эўропы. Наражае яна на вялікі кошт і калі не удасца, то нехват грошы змушае часам астацца на заўсёды у чужой старонцы. Лягчэй распрадацца, або запазычыцца і паехаць „за морэ“ чым вярнуцца адтуль здаровым і з заащчаджэнымі грашамі.

Ехаць за морэ не павінен ніхто с тых, хто мае у сваей старонцы кавалак зямлі, або іншы які пэўны заробатак. Не павінен так сама у заморскую падарожу выбірацца і той, хто баіцца цяжкой працы і халеубы



*мень легкі кусок хлеба.* За морэм можна дайсці да чагось толькі пры вельмі цяжкой працы. Кожны грош які там аткладаецца на купляецца толькі вялікай працай, хрэсьціцца крывавым потам.

Ня трэба верыць у гутаркі *агентоў*, которые хваляць заморскіе парадкі. Бо ўсе нагаворы з іхняй стараны — гэта іх заробатак. Агенту тое ня рупіць, якая доля спаткае эмігранта, а увесь клопат яго у тым, каб намечэнаго чалавека спакусіць да выезду на караблём таго товариства скагорым ён у згаворы і каторае яму плаціць ад „галавы“.

Эмігранцкіх *агентаў* можна раздзяліць на двое: яўных (тутэйшых і заграічных) і тайных. *Яўны агент* тутэйшы, вядзе кантору, на каторую мае пазваленьне ад ўласці, над ім мае дзор правіцельство, звязываюць яго розныя правіцельственныя распарадженьня. Білеты на параходы прадае яўна у сваёй канторы, каторая мае вывеску. Ужо хаця-бы, дзеля таго, што правіцельство можа закрыць яго кантору, такі агент найчасцей высцерагаецца ашуканства і асьцярожэн пры выбары сабе памочнікоў і так званых, „наганяных“. Шмат больш небеспекі звязывацца з *заграічнымі агентамі*, которые маюць свае канторы у прыморскіх местах, дзе ёсць карабельныя прыстанішчы. За тымі агентамі тутэйшая ўласць дагледаць ня можа, і нашы ўласцісаўсім нічога ня могуць зрабіць нават тады, каліб выявілося якое вялікае ашуканство, з другога боку гэтыя заграічныя агенціі вядуць шырокую агітацыю у нашым краю на выезд у Амэрыку. Агітацыю гэту яны вядуць двума спосабамі: 1) разсылаючы розныя адозвы, кніжэчкі і лісткі 2) пры помачы нанятых да гэтаго людзей („наганяных“)

*Тайныя агенты*, гэта значэ тыя „наганяныя“, бываюць усялякіе людзі, пачаўшы ад звычайных мястэчковых жыдк оў, а скончыўшы на асобах, па каторых ніхто-б гэтаго не спадзеваўся. Перад тымі што выяўляюць ахвоту ехаць, яны удаюць часцей за ўсё людзей пастаронных, которые намаўляюць



толькі праз жычлівасць. Праз „добрае сэрцэ“ намаўляюць яны ў падарожу, праз „добрае сэрцэ“ памагаюць выехаць, на пагляд робяць яны ўсё — праз „добрае сэрцэ“ толькі. Білетоў на параходы зазвычай самі не прадаюць, агранічваюцца толькі факторствам, перасылкай задаткоў на білеты і аб'ясняючы, куда і як тэба ехаць. Іншыя з іх служаць у зацьверджаных тутэйшых агенціях, большая-ж частка працуе для загранічных агенціі. Чым каторае таварыство параходаў мае горшыя караблі і дзеля гэтаго менш мае па дарожных, тым большае «факторнае» плаціць „наганятым“. Дык тайныя агенты больш за ўсё маюць зговор з найгоршымі перавознымі таварыствамі, каторым не удалося дастаць пазвалення ад правіцельства на адкрыванне яўных кантор у нашым краі. Ашуківаюць гэты агенты эмігрантоў глаўным чынам беручы вялікія грошы за праезд, або марочучы іх небывалымі абещанкамі. Яны зазвычай так лоўкі і так спрытна робяць, што заўсёды здолеюць выкруціцца ад ўласці і безкарна звядзіць людзей.

Тайным агентам ня толькі ня треба верыць, але трэба іх выкарэніваць. Яны, гэта найбольшае нешчасьце нашай эміграціі і хто гэта нешчасьце стараецца перамагаць, той мае заслугу перад усім грамадзянствам. Кожэн, хто ведае аб круцельствах тайных агентаў і іхняй агітаціі на эміграцію, павінен без гадкі паведаміць аб гэтым ўласці і памагчы рабіць сьледзтво.

Адначэ ня толькі нагаворы агентаў заахвочваюць да выезду за морэ нераз такіх людзей, каторыя у сваім уласным інтэрэсе, лепейбы зрабілі астаючыся у родным краі. Не малую маюць тут вагу расказы „бывальцоў“ і „заморскіх пісьмы“.

Безмала у кожнай воласьці можна спаткаць селян, каторыя былі ужо у Амэрыцы і любяць дзівы расказываць аб тым, што бачылі за морэм. Гэтым расказам не заўсёды можна верыць. Гэткі „бывалец“ не заўсёды патрапіць даць



добрую раду, бо часта-густа сам не шмат чаго ведае а з другога боку лішче мала мае асьветы каб с таго, што сам бачыў і прайшоў, выснаваць навуку для другіх. Гэтак сама ня можна лішне верыць і пісьмам, каторыя прысылаюць з за мора ад пераехаўшых туды „кумоў“, або знаёмых, дзеля дзвюх прычын: раз дзеля таго, што іх часта дыктуюць, або і проста падрабляюць розныя агенты заморскіх каланістоў, тые што шукаюць дзешэвых рук да працы, або і агенты загранічных карабельных таварыствоў, а ешчэ і дзеля таго, калі-б гэтыя пісьмы не былі фальшыванымі, то тые, каторыя іх пішуць, самі не раз глядзяць не глыбока на тамтэйшыя варункі: хваляць іх, калі ім самім добра павялося, ганяць-жэ, калі ім самім дрэнна вядзецца. Ведама у кожнай старонцы, не вылучаючы нашай, ёсць людзі такія, каторыя многа зарабляюць, а нават багацеюць, побоч с тымі, каторыя дармо шукаюць работы і вечна гаруюць.

Кожнаму хто наважыўся паехаць за морэ самі сабой навязываюцца гэтакія тры пытаньня: 1) куды ехаць? 2) калі ехаць? 3) якой дарогай даехаць?

Аказ на гэтыя пытаньня не саўсім лёгка. Першае пытаньне, куды ехаць, найлягчэй развяжэ той, хто ўжо мае за морэм суседоў, ці сваякоў, або добрых сяброў сваіх; ніхай, у гэткім прыпадку найперш напішэ да іх, ніхай парадзіцца у іх і запэўніць сабе іхнюю помач і жычлівую апеку, каторая вельмі патрэбна пры першых кроках, на чужой зямлі сярод чужых людзей. Выезд за морэ, гэта рызыка для кожнаго, найменш-жэ рызыкуюць тые, што едуць да сваіх сваякоў, родзічоў, аб сяброў, перш спісаўшыся з імі і маючы акуратныя іхнія адрэсы.

У іншых прыпадках можна толькі агульна сказаць, што для эмігрантоў, каторыя патрапіць цяжка працаваць рукамі, маюць многа сілы і здароўя і каторыя хочуць па нейкім часе



вярнуцца дамоў, найлепей падходзяць цяпер Злучэныя Штаты Паўночнай Амэрыкі, для тых-жэ каторыя пастанавілі перасяліцца, каб сесці на зямлю, як каланісты, найбольш прыгодныя варункі мае правінцыя бразылійская Парана, або Штат Віцкорсін (Wickorsin) у Паўночнай Амэрыцы. Восеньню можна ехаць у Аргентыну на жніўныя заробкі, каторыя там бываюць ад дзекабра да апрэля нов. ст.

Само сабой, што бываюць і іншыя прыпадкі; можна да гэтага дадаць ешчэ, што у Злучэных Штатах найцяжэй знайсці работу у глаўным партовым месцы Новым-Ёрку, і хто выбіраецца у тую старану, павінен мець у запасе грошы, на далейшую дарогу у глыб старонкі.

Па больш падробныя ведамасці аб гэтым найлепей звертацца да Таварыства Апекі над Эмігрантамі у Вільню Казанская, 3. У пісьме, да катораго трэба прылажыць марку на атказ за 7 кап., трэба адразу напісаць свае годы, прафэсію (чым займаецца), рэлігію, прычыны, каторыя змушчаюць да выезду і на агул усе падрабніцы, каторыя могуць Таварыству аблегчыць даць атказ на пытаньне таго, хто пытае „куды ехаць?“ Можэ быць, што Таварыство не заўсёды патрапіць на гэта пытаньне даць акуратны атказ, але усё-ж ткі пастараецца парадзіць павэдне найлепшай сваёй волі і веды, апіраючыся на самыя апошнія звесткі, якія мае і стасоўна да патрэб таго, хто пытае.

Ніколі не павінен ніводзін эмігрант выежджаць у тые старонкі, у каторыя шырэйшага эмігранцкаго руху ніколі не бывало, як напрыклад да Азіі, Афрыкі, Гонолюю і на інш. астравы, бо у такой старане, пасярод саўсім чужых людзей, не маючы жывой душы жычлівай, да каторай мог-бы як да свайго, звярнуцца у большай якой бядзе, чалавек марна згіне. Хто даўся угаварыць сябе да гэтаго нейкаму агенту, або апісаньню якой кніжкі, той ашалеў хіба, бо прыгаварывае сябе на блізка што пэўную няволю, або



сьмерць ад благога паветра, ці непасільных варункоў працы і безміласэрнага здзірства. Перад выездам да некаторых заморскіх старонак трэба сколькі мага перэсьперэгаць усіх, агентоў-жэ, каторыя намаўляюць людзей на гэта, выкарэніваюць як найгоршых шкоднікоў, бо праўдзівых гандляроў людзьмі.

Пытаньня *калі ехаць?* стаіць у цесным звязку з першым пытаньнем і знаходзіць атказ залежна ад таго, куды і чаго едзе хто за морэ. Калі нехта мае ужо намечаную мэту падарожы, то ўсё-ж такі павінен ешчэ мець пэўнасьць ці німа там якраз цяпер забастовак у тым промысле, у каторым хочэ шукаць сабе работы, ці німа там якой пошэсці, ці не кіпіць рэволюція і т. д.—бо усе гэты і гэтаму падобныя варункі павінны задзержаць эмігранта ад падарожы і адлажыць яе да лепшага часу. Над гэтым трэба падумаць ешчэ перад выбарамі ў дарогу і перад тым як купляць білет на праезд. Рады аб гэтым дае Тав. Апекі над Эмігрантамі. Хто ужо купіў білет на параход і дастаў паведамленьне аб дні, калі трэба выежджаць, то гэтаго, паведамленьня і дня выезду павінен вельмі пільнавацца, каб не спазьніцца на параход і не наразіцца на вялікія страты. Лепей зробіць, выежджаючы са сваёй вёскі на які дзень раней, чым на гадзіну запозна.

Астасца ешчэ пытаньне: якой дарогай ехаць? На гэтае пытаньне розныя агенты маюць заўсёды гатовы атказ, найбольш хваляць тое таварыство, у якога служаць, дзівы раскажываюць аб вялікіх выгодах, панскіх харчах і вялікай шпаркасьці караблёў гэтаго Таварыства, ня сушачы сябе галавы тым, як на гэтых казках выйдучь лацываверныя падарожнікі. Таварыство Апекі над Эмігрантамі можа даць уселякія, найбольш пэўныя рады і ведамасьці, каторыя дастае заўсёды ад людзей, верыгодных, каторым поручэна



даведывацца на мейсцу аб варунках і не адкладаючы пове-  
дамляць Таварыство.

Эмігрантоў эўропэйскіх перавозяць за морэ караблі  
з розных портоў, с каторых глаўныя: Лібава у Расеі, Гамбург  
і Брэма у Немецчыне, Антвэрпія у Бэльгіі, Роттэрдам у Гол-  
ляндіі. С кожнага з гэтых портоў адходзяць розныя ка-  
раблі: старэйшыя і навейшыя, большыя і меншыя, лепшыя  
і горшыя. Такого паражоднага Таварыства, каторае мело-бы  
адно толькі вялікія, новыя, шпаркія і выгодна ўстроеныя  
караблі німа.

Пры тым на найлепшым караблі падарожа для эмі-  
грантоў можа здарыцца непамыснай, калі (мінаючы ужо па-  
гону, каторая вялікую пры гэтым іграе ролю) трапіцца на  
ім не акуратны камісар, каторы будзе акрадаць пасажэроў  
на харчах, блгі кухар, або благая буйнская залога (мат-  
росы). Гэта ужо такія рэчы, каторыя часам пры найбольш-  
шым старанні цяжка абмінуць. Наагул можна сказаць, што  
падарожа на караблі ІІІ класам заўсёды бывае непрытай.

З другога боку для эмігранта мае вялікую вагу так-  
жэ і кошт дарогі, цэна білету па чугунцы і білет на ка-  
рабель. Не адзін хацеўбы ехаць і даўжэй і горэй, абы толь-  
кі як найдешавей. Тымчасам цэны карабельных білетоў  
у паражодных таварыств заўсёды зменяюцца: сягоньня дзе-  
шавейшыя мае тое, а заўтра другое таварыство. Цэна за  
праезд мянецца між іншым залежна ад пары году, конку-  
рэнціі паражодных таварыств і руху эміграцыйнаго.

Кажэм тут аб усім, каб выказаць чаму даючы гэтыя  
рады ня можэм сказаць цэн білетоў на паражоды з розных  
портоў у Паўночную і Паўднёвую Амэрыку і чаму ня мо-  
жэм паказаць порту, с каторага падарожа усё роўна з якой  
мэтай лічылі-бы мы для кожнага падарожнаго за найвыгад-  
нейшую.



Шмат хто атрымлівае карабельныя білеты ад сваіх сва-  
жакоў, або знаёмых з Амэрыкі (так званыя па англіцку  
„prepaids“). Ведама тые могуць думаць толькі аб чугунцы  
каторай маюць даехаць „да вады“, бо у тым білеце, каторы  
дасталі, ёсць ужо акуратна адзначэн порт і параходнае  
таварыство. Гэткіе, прысланыя з Амэрыкі, білеты годны  
толькі на праезд морэм. Калі высылаючы яго сваяк пішэ,  
што заплаціў такжэ і за падарожу чучункай з дому да  
мора, то тады трэба ждаць на грошы на білет ад найблі-  
жэйшай станцыі да партовага места. Грошы тые прышле  
у закрытым пісьме, або пераводам параходная агенцыя. Трапля-  
ецца і так, што дастаўшы тые грошы эмігрант забываецца  
аб тым, на што яны прызначэны і распусціць іх думаючы,  
што ўжо за цэлую дарогу заплачэна, а посьле дабіваецца  
у касіера на станцыі, каб выдаў білет, паказваючы яму  
сваю „шыфкарту“, каторы розумеецца білету выдаць ня  
можэ. Дык калі хто дастаў параходны білет з Амэрыкі, то  
ён павінен акуратна разабраць тое пісьмо, што прыйшло  
разам, каб адразу ведаць, ці той хто высылае заплаціў  
толькі за пераезд морэм, ці за ўсю дарогу. У гэтым апош-  
нім прыпадку павінен ждаць ешчэ грошы на білет па чу-  
гунцы, а калі грошы не прыходзілі, то звярнуцца з запы-  
таньнем аб гэтым да параходнага таварыства (або да агенцыі)  
паказанай на „шыфкарці“. Калі-ня ведае, кудой мае ехаць  
па чугунцы, ніхай папросіць, чыноўніка на чугунцы, каб выяс-  
ніў, ці ніхай сам напішэда Тав. Апекі над Эмігрантамі у Вар-  
шаву, або у Вільню, прыкладаючы марку пачтовую на атказ.

### Рыхтаваньнеся у дарогу. Выезд і дарога.

Хто, акуратна ўсё абдумаўшы, наважыўся выехаць  
за морэ, павінен перш за ўсё (перш ешчэ чым купіць бі-  
лет на праезд на караблі) пайсці да *доктара* каб агле-



дзіў, ці ня хворы ён: 1) на трахому (егіпецкае запаленне вачэй) 2) на калтун, 3) скурную высыпку, 4) падучую хваробу, 5) на ўсыханне мускулоў. Калі пачуваецца саўсім здаровым і не мае зачырванеўшых вачэй, можа пайсці да доктара толькі ў месце, у каторым купляе параходны білет, калі гэтае место не заграніцай. Тады агляд лекарскі дзешавей абойдзецца. Ніколі ня можна выежджаць за граніцу ня будучы пэўнымъ што да свайго здароўя, хоць бы за гэта трэба было заплаціць. Бо хворых на вышэй апісаные хваробы у Амэрыку (асобліва Паўночную) не пускаюць, а часам не пазваляюць ім і садзіцца на карабель.

Пасья трэба падумаць аб *пашпарце* там, хто яго ешчэ не мае. Для кабет годзі абы якой казённай паперы (напр. мэтрыка хсьцін або шлюбу, работніцкая кніжка і т. п.). Граніцу-ж перайсці можна ў спосаб яўны, або маючы выданы з губэрнскаго упраўленьня загранічны пашпорт, або з „поўпаскамі“ каторыя выдаюць валасныя упраўленьня у пагранічных валасьцях. Шмат хто з эмігрантоў не выбіраюць сабе загранічных пашпартоў, а карыстаюць перамытчыкамі і пераходзяць граніцу тайком, абы толькі „перэшварцавацца“. Але не заўсёды гэта канчаецца гладка, бо іншых ловіць пагранічная стража, арэштовываець і аддае у рукі паліціі; другіе зноў (а гэткіх бывае шмат, нападаюцца у рукі ашуканцоў і тые іх абдзіраюць. Бывалі і такіе здарэньня, што перамытчыкі аграблівалі эмігрантоў на граніцы з усяго што яны мелі.

Аблічаючы *грошы патрэбныя на дарогу*, трэба памятаць аб тым, што выседаючы на берэг у Паўночнай Амэрыцы кожны павінен мець гатовымі грашмі пры сабе найменш 25 *даляроу* (50 рублёў), апрача платы за білет чучункай у тое место, куды ён едзе. Хто не мае пры сабе гэтутлькі грошы таму у Амэрыцы у Злучэных Штатах не пазволяць высець



на берэг. Апрача гэтаго, трэба памятаць, што наагул у дарозі лепей мець колькідзсят рублёў с сабой, лішніх, чым на адзін грош за мала.

Хто едзе у Амэрыку на заробаткі думуючы вярнуцца, той не павінен браць с сабой *вялікіх скрынак*, бо гэта быў бы толькі лішні ціжар і не патрэбныя выдаткі на перавозку. Браць с сабой трэба толькі такія скрыначкі, каб лёгка можна было с сабой узяць у вагон і каб кандуктары не рабілі гэтаму якіх перашкод. У скрыначку трэба браць толькі найбольш патрэбныя рэчы, глаўным чынам адзежу і бялізну. Скрыначка павінна зачыняцца на замок, каб не абакралі у дарозі.

Толькія тые, што едуць на заўсёды у Амэрыку, ня думуючы вертацца назад, добра зробіць беручы с сабой больш рэчэй (злашча адзежы, бялізны і абутку), асабліва, калі едуць у Палуднёвую Амэрыку. Але у гэткім прыпадку, каліб гэтых рэчэй ня можна было унесці у вагон (дзея гэтаго, калі едзе ўся сямья, можна заместа адной вялікай скрыні, зрабіць колькі меншых хатулькоў, або скрынак) радзім лепей высылаць загадзя у партовае место звычайным таварным поездам, бо перавоз рэчэй у багажы вельмі дорага обойдзецца. У гэткім прыпадку треба скрыню ці скрынкі, калі іх больш, здаць на чугунку найменш за 4 тыдні перад выездам, каб паспелі даехаць да порту ешчэ перад адходам карабля.

*Харчоу на запас* у дарогу не варта браць больш, як на двое сутак пакуль едзецца чугункай да партовага места, бо на караблі даюць усе харчы, за іх плоціцца разам з білетам.

Хто хочэ купіць сабе што патрэбнаго у дарогу, ніхай купіць гэта тут перэд ад'ездам, ня лічучы на тое, што заграніцай купіць дзешавей. Эмігрантоў, каторыя купляюць



розныя рэчы (часта саўсім непатрэбныя) заганіцай, ашуківаюць безміласерна, карыстаючы с таго што яны не знаюць тамтэйшай мовы нізнаюць паны, а часамі і гатунку тавару ды заганічных грошы.

*Грошы* расейскіе *разменіваць* на заганічныя трэба толькі у вялікіх банках, ніколі у прыватных асоб, або у малых баночках.

*Білет на карабель* трэба загадзя купляць, не маючы карабельнага білету не радзім выежджаць з сваей стараны, бо хто без карабельнага білету выехаў, а едзе праз нямецчыну, то без карабельнага білету можа спаткацца з рознымі прычэпкамі ад нямецкіх чыноўнікоў. З другога боку, хто не купіў сабе загадзя карабельнага білету, можа так здарыцца, што на тым караблі, на каторым хацеў ехаць, ужо усе білеты раскуплены.

Перад выездам у Амэрыку добра кожны зробіць калі упарадкуе усе інтэрэсы свае асабістыя і на меньне сваё; хто мае якую недакончэную справу у судзе, ніхай перэдаць гэту справу вясяці адвакату, *што хоч перэсылаць грошы каторыя заробіць, у сваю старану, можа звярнуцца да каторага з большых тутэйшых банкоу прсячы, каб прыймалі тые грошы і улісывалі да зьберажальнай кніжэчкі*, каторую можна аддаць на сховы, ці гэтаму самаму банку, ці у каго з блізкіх сваякоў.

У часе пераезду *чужынкай*, трэба быць цывярозым, не расказываць кожнаму першаму лепшаму куды і зачым едзе, не паказываць нікому якіе маеш грошы ані дакумэнты. Калі трэба чаго даведацца ў дарозі лепей за ўсё пытацца кандуктароў або тых служачых, што у му дзерах.

Гэтак сама эмігранты павінны асперэгацца страхавач сябе на выпадак калі-б іх павярнулі з Амэрыкі, бо найчасцей, гэта толькі ашуканство.

У часе падарожы морэм трэба акуратна пільнавацца, карабельных парадкоў, ня піць лішне спіртных напіткаў,



высьдэрэгацца усякіх сварак і спарак с таварышамі падарожы, або службай карабельнай, а калі-б што такое здарылося, жаліцца трэба карабельнаму камісару, а калі-б гэта не памагло, то самому капітану. Калі-б што якое здарылося, у дарозе, то трэба не адкладаючы, па прыездзе у Амэрыку пісаць аб гэтым да Таварыства Апекі над Эмігрантамі ў Варшаву, або у Вільню, акуратна апісваючы ўсю прыгоду падаючы прозвішчы сьведкоў.

На кожным караблі ёсць доктар і аптэка. На прыпад-лак хваробы трэба аб гэтым памятаць. Ані доктару, ані за лекарствы плаціць ня трэба. На ўсіх меншых караблёх ёсць каюты з лазьнямі і ваннамі. З гэткай лазьні у часе дарогі павінен карыстаць кожны, хто рупіцца аб сваім здароўі і чыстаце. Большыя грошы лепей за ўсё аддаваць на сховы капітану карабля у запечатаным канвэрці. У канцы, хто умее чытаць, заместа маркоіцца пэлымі днямі і пазіхаць, ніхай лепей выучыцца мовы таго краю, у каторы едзе. Прыложэныя да гэтага размовы беларуска-англійскіе для тых што едуць у Паўночную Амэрыку могуць да гэтаго прыдацца. Хто здужае за час падарожы навучыцца на памяць выпісаньне тут словы, таму лягчэй будзе прыехаўшы у новую старонку.

### III

#### Прыезд у Амэрыку. Першыя крокі.

Кожны эмігрант, каторы прыезджае у Паўночную Амэрыку, пакуль дастане пазваленьне высесць на берэг, павінен прайсці розныя формальнасьці. Паралкі гэтых фармальнасьцей часта перэменяюцца. Цяпер там вось гэтакіе парадкі:



Бывае так, што іміграцыйныя\*) чыноўнікі, ад каторых залежыць пусьціць ці не пусьціць імігранта на берэг, кіруюцца не законамі, якіе выдало амэрыканскае правіцельство для эмігрантоў, а проста сваім здумам і з гэтай прычыны часам так эдараецца, што не пускаюць на берэг нават зусім годнага эмігранта. Дзеля гэтаго, эмігрант ніколі ня можа мець пэўнасьці, што паехаўшы у Амэрыку ня вернецца назад страціўшы шмат часу і грошы на дарогу.

Як ужо ўсе агледзіны скончыліся памысна і ўжо на пагранічнай каморы зрабілі рэвізію рэчэй, эмігрант дастае пязваленьне высесці на берэг. Калі ён не астаецца у тым горадзе, дзе быў порт карабельны, а думае ехаць далей, тады прызначэныя да гэтаго іміграцыйныя чыноўнікі адводзяць яго на вагзал, дзе памагаюць купіць яму білет да таго мейсца куды ён едзе, паказваюць поезд, у каторы трэба садзіцца. Трэба ім паказаць толькі адрэс, *акуратна напісаны, свайх сваякоу, ці знаемых, да каторых едзе, (эткі адрэс трэба мець пры сабе канечна) а тады можна быць блізка што пэўным, што не заблузіўшы даедзе на мейсцо.*

Калі-б каторы з эмігрантоў наткнуўся на якіе трудасьці і перашкоды пры высадцы на берэг у Амэрыцы, то павінен звярнуцца аб помач да камісара катораго небудзь таварыства, што апекуецца над эмігрантамі у Амэрыцы. Камісары гэтых таварыств бываюць заўсёды пры высадцы эмігрантоў на берэг і ўсялякія рады і помач даюць безплатна. Для украінцоў (як у нас кажуць хахлоў) ёсць у Ноў-Ёрку «Рускы народны Дом» (New-York City 3-d Ave 56, дзе рэдакцыя газэты «Рускы Галос»), туды добра звертацца і беларусам, бо

\*) *Эмігрантамі* называюць тых, што выезджаюць у чужы край; *Імігрантамі* называюць тых, што прыязджаюць у Амэрыку.



там мову нашу добра разумеюць. Для каталікоў усіх напій у тым ліку для Украінцоў і Беларусоў ёсць у Бальціморэ «Каталіцкі Эмігранцкі Дом. Адрэс гэтакі: Immigrants and Sailor Protective association, 1635 Cuba Street, Locust Point, Baltimore MD., U. S. of America. Чыноўніка (камісара гэтаго таварыства лёгка пазнаць) па тым, што у яго на грудзёх белы брыж і яны бываюць пры выходзе эмігрантоў на бярэг ва ўсіх портах. Для палякоў ёсць: Związek narodowy Polski, катораго камісары, гэтак сама, бываюць ва ўсіх портах Амэрыкі. Дом эмігранцкі Польскай Народнай Суполкі аткрыт у Ноў-Ёрку (адрэс: 2-nd Avenue N-r. 180); камісарам там цяпер п. Прус. У Бостоне камісарам Польскай Народнай Суполкі цяпер п. Ромашкевіч (адрэс: 115, Salem Street, Boston, Mass). У Бальціморэ п. В. Урбанскі (адрэс: 419, S. Bond-Street, Baltimore, Md.).

Літвіны павінны зьвярнуцца за радай у Ноў-Ёрку да п. Мікалаюна, адрэс: P. O. Box 62, New-York City U. S. of America.

Па раду дзе і як шукаць працы, а такжэ і ўселякіе іншыя рады можна звертацца такжэ да інфармацыйнаго бюро Польскай народнай Суполкі у Чыкаго. Адрэс гэтакі: Polish National Alliance, 102—104, W. Division Street, Chicago, Ill.

Помач са стараны Камісараў можэ быць асобенна карыснай для тых эмігрантоў, каторыя дзеля недахваткі грошы, або сваякоў і знаёмых у глыбі Амэрыканскай старонкі, астаюцца у приморскім, партовым горалдзе, каб тут шукаць працы. На гэтых людзей пікуюць розныя круцялі і ашуканцы, разстаўляючы на іх хітра надуманыя сеткі. Перш за ўсё ёсць іх шмат паміж фактарамі. С паміж іх іншыя маюць нават добра выглядаючыя зверху „канторы працы“, або „ofisy“. Гэтакія канторы лепей за ўсё абмінуць, а прынамсі маючы з імі інтэрэс які, трэба быць вельмі



асцярожным. Дзякуючы гэтым канторам не адзін ужо прыездны чалавек запрадаўся у акуратную няволю плянтатарам у Палуднёвыя Штаты, або іншым купцом „белых нявольнікоў.“

*Гэтак сама ніколі эмігрант не павінен падпісываць кантракту напісанаю толькі у англійскай мове, пакуль нехта, каму саусім можна верыць, не перекладзе на мову, якую эмігрант добра разумее. Гэткі англійскі кантракт-гэта бывае пастка для лацывавэрных людзей. Падпісываючы кантракт, бывае працаўнік пешыцца, што знайшоў сабе добры заробатак, а таго і не працуе, што гэткам парадкам прысудзіў сябе на дармовую працу у страшэнна бліжніх варункх і ў поўную залежнасць ад гаспадара і прыганяных.*

У Ноў-Ёрку ёсць такжэ правіцельствае бюро (канцэлярія) дзе даюць ведамасці для эмігрантоў, каторыя хочучь купіць зямлю, albo працаваць на зямлі. Адрэс гэтаго бюро гэтакі: «Information Branch, United States Immigration Service, 17. Pearl Street, New York City», (што значыць на беларуску: Бюро інфармацыйнае Службы іміграцыйнага правіцельства Злучаных Штатаў, вуліца Пэарль 17, горад Ноў-Ёрк). Але гэтае бюро мае не шмат заказаў на людзкія рукі ад фабрыкантоў і гаспадароў капалень, дык працоўнікоў сколькі можэ стараецца, скіраваць да працы на зямлі. Усе ведамасці гэтае бюро дае дармо.



Цэны за прасэд для эмігрантоу на амэрыканскіх чугунках да важнейшых станцій з глауных портоу (цэны у долярах).

Да станцiі	ў штаце	з Ноу-Йорку	з Філя-дэльфі	з Баль-ціморэ	з Бо-стону
Абэрдээн	Вашынгтон	53.50	52.25	51.40	52.50
Альбаны	Ноў-Йорк	2.25	4.50	6.65	4.00
Аллег'ены	Пэнсylvанія	8.00	6.40	6.15	9.00
Альтоона	Пэнсylvанія	7.37	5.12	4.77	—.—
Атланта	Георгія	18.95	16.45	14.05	18.95
Аубурн	Ноў-Йорк	5.70	6.60	6.00	5.70
Бальціморэ	Марылянд	4.40	2.15	—.—	—.—
Байт-Ціты	Мічыган	13.40	12.35	10.80	12.40
Баённа	Ноў-Жорсэй	—.15	2.25	4.40	—.—
Бэавэр Фальс	Пэнсylvанія	8.45	6.85	6.60	9.00
Бэтфорд	Пэнсylvанія	7.60	5.52	5.00	—.—
Бэльеуіль	Ільінос	17.75	16.50	15.65	16.75
Бэртгольд	Норд-Дакота	37.05	35.80	35.50	36.05
Блёмінгтон	Ільіное	17.50	16.25	15.40	16.15
Бостон	Мічыган	26.10	24.85	24.55	25.10
Браддок	Пэнсylvанія	8.00	6.40	6.15	9.00
Брэмонд	Тэксас	35.90	33.65	31.50	34.90
Брідгэпорт	Пэнсylvанія	2.60	—.35	2.50	—.—
Буффалё	Ноў-Йорк	7.00	7.00	7.00	7.00
Камдэн	Ноу-Жорсэй	2.25	—.—	—.—	—.—
Калюмэт	Мічыган	26.40	25.15	24.85	25.40



Да станції	Ї штаце	з Ноу Йорку	з Філя- дэльфії	з Баль- ціморэ	з Бо- стону
Карсон	Іова	27.35	26.10	25.80	26.35
Чарлестон	Соўт-Кароліла	16.80	14.25	11.90	—.
Чыкаго	Льлінос	15.00	13.75	13.45	14.00
Карбондаль	Пэнсильванія	3.95	3.94	5.00	6.25
Цінціннаці	Огіо	13.50	12.15	10.75	13.50
Клевэлянд	Огіо	10.50	9.15	8.65	10.50
Колумбія	Соўт-Кароліна	16.50	14.00	11.60	—.
Колумбус	Георгіа	21.60	19.15	16.75	—.
Колумбус	Огіо	12.00	10.60	9.60	12.00
Дэтройд	Мічыган	12.00	11.00	10.50	11.00
Діксон	Пэнсильванія	3.95	3.75	4.76	6.25
Дулют	Міннесота	26.50	25.25	24.95	25.50
Дурэа	Пэнсильванія	3.95	3.62	4.63	6.25
Эдгертон	Вісконсін	18.15	16.90	16.60	17.15
Элізабэт	Ноў-Жорсэй	—.25	2.15	4.30	—.
Эрые	Пэнсильванія	8.75	8.00	8.00	8.75
Фор-Ціты	Пэнсильванія	8.40	6.80	6.55	9.00
Франкфорд	Пэнсильванія	2.25	—.15	2.30	—.
Фрэйляд	Пэнсильванія	3.40	2.87	4.52	—.
Гальвэстон	Тэксас	37.35	35.10	32.95	36.35
Графтон	Вісконсін	18.25	17.00	16.70	17.26
Гранд Рапідс	Мічыган	15.25	14.20	12.40	14.25
Гаммонд	Індіяна	15.00	13.75	13.45	14.80
Ганнібаль	Місуры	21.05	19.80	18.95	20.05



Да станції	Да станції	з Ноу-Йорку	з Філадельфії	з Балтіморэ	з Бостону
Гаррисбург	Пэнсильванія	4.75	2.50	—.—	—.—
Гэлена	Монтана	52.75	51.50	50.65	51.75
Горокінсвіль	Кентукі	20.75	19.40	18.00	20.50
Гудсон	Пэнсильванія	3.95	3.52	4.53	6.25
Іова-Ціты	Іова	21.60	20.35	20.05	20.60
Ітака	Ноў-Йорк	5.20	5.50	5.50	5.20
Жаксон	Мічыган	13.30	12.25	11.35	12.30
Кансас-Ціты	Місуры	25.25	24.00	23.15	24.25
Кінгстон	Ноў-Йорк	1.76	4.01	6.16	4.00
Лянкастэр	Пэнсильванія	4.75	2.00	2.05	—.—
Ленксінгтон	Кентукі	15.95	14.60	13.20	15.95
Лінкольн	Нэбраска	29.25	28.00	27.15	28.25
Літл-Рок	Аркансас	27.15	24.90	22.60	26.15
Лёді	Ноў-Жорсэй	—.35	2.60	4.75	—.—
Лёс-Ангелес	Каліфорнія	65.25	64.00	63.15	64.25
Люісвіль	Кентукі	17.00	15.65	14.25	16.75
Лёрайн	Огіо	11.30	9.95	9.45	11.00
Мадісон	Ільлінос	17.75	16.50	15.65	16.75
Мэмфіс	Тэннэсе	23.00	20.75	18.45	22.00
Міддленорт	Пэнсильванія	3.50	2.58	4.40	—.—
Мільваўке	Вісконсін	17.55	16.30	16.00	16.55
Мінэаполіс	Міннэсота	26.50	25.25	24.95	25.50
Міннэс.-Ціты	Міннэсота	23.80	22.25	22.25	22.80
Мотгомэры	Алябама	21.65	19.30	16.65	21.65



Да станції	Ї штапе	з Ноу Йорку	з Філя- дэльфії	з Баль- ціморэ	з Бо- стону
Монтрэаль	Кобэк	7.15	9.25	11.40	5.60
Нантікок	Пэнсильванія	4.15	3.47	4.48	6.45
Нансвіль	Тэннэссе	20.70	18.60	16.20	20.70
Нэварк	Ноў-Йорк	6.20	6.90	6.90	6.20
Ноў-Брыгтон	Пэнсильванія	8.35	6.75	6.50	9.00
Ноў-Орлеан	Люізіана	25.05	22.80	20.65	25.08
Наіагара-Фальс	Ноў-Йорк	7.00	7.00	7.00	7.00
Норфольк	Віргінія	6.50	4.50	—.	—.
Олімпія	Вашынгтон	53.27	52.25	51.40	52.50
Омага	Нэбраска	27.75	26.50	26.20	26.75
Оватонна	Мінэсота	25.50	24.25	23.95	24.50
Пассаіс	Ноў-Жорсэй	—.40	2.65	4.80	—.
Патэрсон	Ноў-Жорсэй	—.50	2.75	4.90	—.
Філядэльфія	Пэнсильванія	2.25	—.	2.15	—.
Піттсбург	Пэнсильванія	8.00	6.40	6.15	9.00
Плімут	Пэнсильванія	4.05	3.07	4.48	6.35
Портлянд	Орэгон	53.50	52.25	51.40	52.50
Портсмут	Віргінія	6.50	4.50	—.	—.
Поўгкеепсія	Ноў-Йорк	1.46	3.70	4.86	4.00
Провідэнс	Пэнсильванія	3.95	3.72	4.73	6.25
Пульман	Ільёнос	15.00	13.75	13.45	14.00
Ралеіг	Норд-Карол.	12.55	10.05	7.65	—.
Рычмонд	Віргінія	6.40	7.15	—.	—.
Рочэстэр	Ноў-Йорк	6.50	7.00	7.00	6.60



Да станції	Ї штаце	з Ноу Йорку	з Філя- дэльфії	з Баль- ціморэ	з Бо- стону
Рокфорд	Ільлінос	17.50	16.25	15.95	16.50
Рок-Іслянд	Ільлінос	20.20	18.75	18.45	19.00
Ромэ	Ноў-Йорк	4.45	5.30	6.75	4.45
Рутлянд	Норд-Дакота	33.85	32.60	32.30	32.85
Сант-Люіс	Місуры	17.75	16.50	15.65	16.75
Сант-Паўль	Міннэсота	26.50	25.25	24.95	25.50
Сант-Франціско	Каліфорнія	65.25	64.00	63.15	64.25
Санта-Фэ	Ноў-Мэксіко	50.80	49.55	48.70	49.80
Счэнэктады	Ноў-Йорк	2.60	48.85	7.00	4.5
Скрантон	Пэнсylvанія	3.95	3.67	4.68	6.25
Счэнандоаг	Пэнсylvанія	3.75	2.65	4.40	—.
Собескі	Вісконсін	21.35	20.10	19.80	20.35
Сутт-Амбой	Ноў-Жорсэй	—.70	1.15	4.30	—.
Сутт-Бэнд	Індіана	14.35	13.35	12.60	13.35
Спрынгфэльд	Ільлінос	17.75	16.50	15.65	16.75
Спрынгфэльд	Місуры	24.95	23.70	22.85	23.95
Спрынгфэльд	Огіо	13.05	11.70	10.75	13.05
Стэфэнс-Понт	Вісконсін	22.05	20.80	20.50	21.05
Толедо	Огіо	12.00	10.75	10.25	11.00
Топэка	Кансас	26.75	25.50	24.65	25.75
Трэнтон	Ноў-Жорсэй	1.65	—.80	2.95	—.
Трой	Ноў-Йорк	2.35	4.60	6.75	4.00
Утіка	Ноў-Йорк	4.15	5.00	6.50	4.15
Віргінія-Ціты	Нэвада	68.25	67.00	67.15	67.25



Да станції	Ў штаце	з Ноу Йорку	з Філя- дэльфіі	з Баль- ціморэ	з Бо- стону
Вако	Тэксас	35.90	33.65	31.50	34.90
Вількенсборр	Ноў-Йорк	3.95	3.47	4.48	6.25
Вільмэрдінг	Ільмінос	8.00	6.40	6.15	—.—
Вільмінгтон	Дэлявар	2.90	—.65	2.05	—.—
Більмінгтон	Норд-Карол.	14.00	11.50	9 10	—.
Вінона	Міннэсота	23.60	22.35	22.05	21.60
Жанктон	Соўт-Дакота	29.60	29.35	28.05	28.60

Дзеці каторыя маюць менш пяці год едуць без білету, дзеці ад 5 да 12 гадоў плацяць палавіну цаны, большыя павінны купляць цэлы білет. Кожны пасажыр за сваім білетам можа вязьці дармо свае пакункі, калі гэтыя пакункі важань ня больш 150 фунтоў. За поўбілета можна вязьці 75 фунтоў.



# Замена даляроу на рублі і наадварот.

## РУБЛІ НА ДАЛЯРЫ

Рублі на даляры.		Капейні на цт.	
Рублі	Дал.	кап.	цэнты
1	—	1	—
2	1	1	1
3	1	3	2
4	2	4	2
5	2	5	2
5	3	6	3
7	3	7	3
8	4	8	4
9	4	9	4
10	5	10	5
20	10	20	10
30	15	30	15
40	20	40	20
50	25	50	25
60	30	60	30
70	35	70	35
80	40	80	40
90	45	90	45
100	50	100	50

## ДАЛЯРЫ НА РУБЛІ

Даляры на рублі		Цэнты на напейні	
Дал.	Рб.	Дал.	Рб.
1	2	1	—
2	4	2	—
3	6	3	—
4	8	4	—
5	10	5	—
6	12	6	—
7	14	7	—
8	16	8	—
9	18	9	—
10	20	10	—
20	40	20	—
30	60	30	—
40	80	40	—
50	100	50	—
60	120	60	1
70	140	70	1
80	160	80	1
90	180	90	1
100	200	100	2



## Размоукі беларуска-англiцкіе.

### Агульныя увагі.

Найцяжэй прыходзіцца нашаму чалавеку па прыездзе у Амэрыку гэта с тэй прычыны, што не знае англiцкай мовы. Емігранту каторы ня можа iначэй разгаварыцца с там-тэйшымі людзьмі як толькі на мігі, вельмі дрэнна, бо ён перад імі бытцым глухі і нямы. Знайсці работу, а злэшча лепей платную, даецца яму ня лёгка, ды і так на кожным кроку нарываецца на розныя прыкрасыі і абмылкі.

Уважаючы на гэта, раім кожнаму, хто паважыўся шукаць лепшай долі на Амэрыканскай зямлі, каб увесь вольны час перад выездам і ў дарозе вучыўся слоў і цэлых пытанняў і атказоў па англiцку.

У гэтых размоўках найперш пастаўлены асобныя словы, або цэлае пытаньне, ці атказ на беларуску, побач пастаўлена тое самае па англiцку, так як яно у іх пішэцца, а на трэцім мейсцы так як выгаварываецца. Пісаньне англiцкае вельмі цяжкое і навучыцца яго адразу — нельга. Дзеля гэтаго у нашых размоўках кожнае слово англiцкае напісана ешчэ так якбы гэта слово пісалася нашымі літэрамі (у трэцім радочку). Напрыклад слово „поезд” пішэцца па англiцку «the train», выгаварываецца «ды трэйн». Выгавар жэ гэты аднак саўсім акуратна ня мог быць перададзены, бо англiцкая



мова мае шмат такіх зыкоў, каторых заўсім мы не знаем. Трэба памятаць і тое што амэрыканцы кожныя словы выгаварываюць крыху інакш, як чыстыя англііцы, дзеля гэтаго «Размоўкі» нашы мы стараліся дапамагаць да амэрыканскаго выгавару.

## I. ПАДАРОЖА ПРАЗ МОРЭ.

На беларуску	Пішэцца на англіцку.	Выгаварываецца.
Я маюся паехаць у Амэрыку.	I intend to go to America.	Ай ын тэнд ту го ту Амэрыка.
Я еду праз Гамбурс да Ноў-Йорку	I go by way of Hamburg to New York.	Ай го бай уэй оф Гамбург то Ноў-Йорк.
Калі атходзіць най-бліжэйшы ка-рабель у Бальці-морэ?	When does the next steamer start for Baltimore.	Туэн дэс ды нэкст стімэр старт фор Бальтіморэ.
Калі ад'ежджаем?	When do we leave?	Туэн ду уі лів?
Ці паравік ёсць ужо у порце?	The steamer is in the harbour.	Ды стімэр ыс ын ды гарбэр.
Кошты падарожы	Travelling expenses.	Травлінг экспэнсыс
Трэці кляс; трум.	Third class; steerage	Тэрл клясе; стірндж
Будзем мелі добрую пераправу.	We shall have a good passage.	Уі шэльт гэв-э гуд пасэдж
Спакойнае морэ.	A calm sea.	Э кам сі



Бурнае морэ.	A stormy sea	Э storms ci
Капітан; першы афіцэр; другі афіцэр; упраўляючы; касьер.	The captain; the first officer; the second officer; the head steward; the purser.	Ды капітан; ды фэрст оффисэр; ды сэнкэнд оффисэр; ды гэдстюэрд; ды пэрсэр
Выгледаеце Вы бледна	You look pale	Ю люк пэйль
Я хворы на марскую хваробу	I am sea—sick	Ай эм сі—сык
Прашу Дайце мне міску	Please, give me a basin.	Пліз, гыв мі э бэйнс
Я пачуваюся цяпер крыху лепей	I feel a little better now	Ай філь э літлль бэтэр наў
Я здаволен, што падарожа марская скончылася	I am glad thad the sea voyga is over.	Ай эм глед, дэд ды сі воедж ыз авэр

## 2. ПРЫЕЗД. — ПАГРАНІЧНЫ УРАД.

Па беларуску.	Пінэнца на англіцку.	Выгаварываенца:
Я нічога не маю за што трэба былоб плаціць мыто	I have nothing to pay duty on	Ай гэв нотынг ту пэй д'юты он
Не маеце ні сыгар, ні каняку, ні гарэлки?	Have you no cigars no brandy, nowhisky?	Гэв ю ноо сыгарс, ноо брэнды, ноо уыскі?
Не, паночку, ні маю нічога.	No sir, I have nothing	Но Сэр ай гэв нотынг



Добра, можэце за- All right; you may Озь райт; юуу мэй  
чыніць сваю скры- shut your trunk тот юр тронк  
начку

### 3. ІМІГРАНЦКІ ІНСПЭКТАР.

Па. Беларуску. Пішэцца па англіцку. Выгаварываецца.  
Скуль прыезджае- From what coun- Фром гуот контры  
це? try do you come? дуу юу ком?  
Пакінуў свой край, I left my country, Ай лефт май кон-  
бо там бедната. because there is тры, бікоз дэр іс  
poverty поўэрты.  
Ці вы саўсім зда- Are you in good Ар юуу ын гуд  
ровы? health? гэльс?  
Я саўсім здаровы I am imperfect he- Ай эм ын пэрфэкт  
alth гэльс  
Ці маеце сваякоў Have you relatives Гэв юу рэлетыве  
у Амэрыцы? in America? ын Амэрыка?  
Так, паночку, жы- Yes Sir, they are li- Ес Сэр, дэй аар лі-  
вуць у Чыкаго vingt in Chicago вінг ын Чыкаго  
Цы маеце з сабой Have you some mo- Гэв юу сом мо-  
крыху грошчы? ney? ны?  
Так, паночку, маю Yes Sir, I have fifty Ес Сэр, ай гэйфты  
колькі даляроў dollars дольлерс  
Ці маеце пашпарт? Have you a pass- Гэв юу э пасс-  
порт порт?  
Так, паночку, мае Yes Sir, my papers Ес сэр, май пэйпэрс  
дакумэнты ў па- are all regular ар ольль рэгулер  
радку  
Німаю пашпарту I have no passport Ай гэв но паспорт



Дзе дабудзецца ра- боту?	Where will you get work?	Уэр уыль ю гэт, уорк?
-----------------------------	-----------------------------	--------------------------

Ня ведаем ешчэ, але спадзяся знайсці работу, пры по- мачы нашых свая- коў і знаёмых	We don't know yet, but we hope to find work throug our relatives and friends	Уі донт ноу ет, бэт ці гоп ту файнд уорк тру аур рэ- летывс энд фрэ- ндс.
---	--	---

#### 4. ЖАЛЕЗНАЯ ДАРОГА.

Па беларуску.	Піншэца па англіцку.	Выгаварывасца.
Поезд	The train	Ды трэйн
Железная дорога	The railway	Ды рэйль-уэй
Кандуктар, скажы- це калі ласка мне, ці гэты поезд ідзе у Чыкаго?	Conductor, please tell me kindly, is this the right tra- int o Chicago?	Кондуктэр, п ліз тэль мі кайндлі, ыз дыс ды райт трэйн ту Чыкаго?
Дзе гэта ёсць ваг- зал?	Where ist the rail- way station?	Гуэр іс ды рэйль- уэй стэйтэн?
Іосць не далёла ад- гэтуль	It is nos far from here	Ыт ыз нот фар фром гір
Іду на станцію	I am going to the station	Ай эм гоінг ту ды стэйшэн
Білет жалезна-да- рожны	The railway ticket the ticket office	Ды рэйлюэй тыкет; ды тыкет оффис
Бюро прадажы бі- летаў	Will you give me	Уыль ю гыв мі
Дайце мне білет	a ticket	э тыкет



Дзе ёсць клазэт?	Where is the water closet?	Гуэр нз ды уотэр клёзэт?
Для кабет	For ladies	Фор лейдіс
Для мужчын	For gentlemen	Фор джэнтэльмэн
Курыць табакі ня можна	No smoking allowed	Ноо смоокінг эль-ляуд.

### 5. П Р Ы В Е Т Ы.

Па беларуску.	Пінэцца на англіцку.	Выгаварываецца.
Дабры-дзень!	Good morning!	Гуд морнын!
Добраго поўдня!	Good afternoon!	Гуд эфтэрнунг!
Добры вечэр!	Good evening!	Гуд івнынг!
Добрай ночы.	Good night!	Гуд найт!
Як маешся?	How do you do?	Гау ду юу ду?
Добра	All right	Оль райт!
Хадзіце са мной	Come along	Ком элэнг
Астанцеся з намі	Stay with us	Стэй уыт ос
Не спешайцеся	Do not hurry	Ду нат горы
Наведайцеся ізноў да мяне	Call again	Коль эгэйн
Выбачайце	I Beg your pardon	Ай бэг ёр пардон
Німа за што	Don't mention	Донт мэншон
Рады вас бачыць	You are welcome	Ю ар уэльком
Калі пабачымся?	When will I see you?	Уэн уыль ай сы ю?
Небавам	Pretty soon	Прэты сун.



# 6. ГРОШЫ. КУПЛЯ І ПРАДАЖА.

Па беларуску.	Пішэцца на англіску.	Выгаварываецца.
Грошы	Money	Моны
Добрыя грошы	Change	Чэндж
Даляр	Dollar	Долер
Поў доляра	Half a dollar	Гэф э долер
Чверць-даляра	Quarter	Квотэр
Дзесяць цэнтоў	Dime	Дайм
Пяць цэнтоў	Nickel	Ныкель
Цэнт	Penny	Пэны
Сколькі гэта каштуе?	How much does this cost?	Гай моч дос, дыс кост
Гэта пяць даляроў	This is five dollars	Дэт ыз файф долерс
Дайце здачы	Please give me my change	Пліз гів мі май чэндж
Размяніце	Please change it	Пліз чэндж ыт.
Танна	Cheap	Чып
Дорага	Dear	Дір
Лішне дорага	To expensive	Ту экспэнсыв
Пакажыце таннейшы тавар	Show me cheaper goods	Шоў мі чыпэр гудс
Прышліце мне дамоў прашу	Send it home, please	Сэнд ыт гом пліз
Як дастану тавар то заплачу	I pay on delivery	Ай пэй он дэлівэры



На выплату	On easy payments	Он ізы пэймэнтс
За гатоўку	For cash	Фор кэш
На павер	On Credit	Дн крэдыт
Пазычка	Mortgage	Мортгедж
Працэнт	Interest	Інтэрэст
Вэксэль	Note	Нот
Распіска на доўг	Trust deed	Трост дід
Кантракт прадажы	Warranty deed	Уорэнты дід
Сплаціць	Pay up	Пэй оц
Парука	Guaranty	Гэрэнты
Задатак	Earnest money	Эрнэст монны
Дэпазыт	Deposit	Дэпозыт
Пяць адсотні	Five per cent	Файф пэрэсэнт
Пазычка на рэчы	Chattel mortgage	Чэттэль мортгедж
Купіць	To buy	Ту бай
Прадаць	To sell	Ту сэль
Наняць	To rent	Ту рэнт
Пазычыць (ад каго)	To borrow	Ту борро
Пазычыць (каму ко- лечы)	To lend	Ту лэнд
Умова	Agreement	Эгрімэнт
Згаварыцца	To settle	Ту сэтль



## 7. НА ПОЧЦІ.

На беларуску.	Пішэцца на англіску.	Выгаварываецца:
Почта	Post office	Пост офіс
Ці ёсць мне пісьмы?	Is there any letter for me?	Біз дэр эны летэр фор мі?
Маё прозьвішчэ	My name is	Май нэйм ыз
Жыву пры вуліцы	I live on Noble street	Ай лів он Нобл стріт
Прашу здаць заказным гэтае пісьмо	Please, register this letter	Пліз, рэджыстэр, лыз летэр
Прашу даць мне пачтовы перавод	Please, sell me a money order	Пліз, сэль мі моны ордэр
Пачтовая марка	Stamp	Стэмп
Мой адрэс...	My adress is	Май адрэс уз...
Хачу перэмяніць адрэс	I want to change my address	Ай уант то чэйндж май адрэс
Каторы мой пачтыльон?	Who is my letter carrier?	Гу ыз май летэр кэрыер
Чэкаю пісьма з Беларусі	I expect a letter from Poland	Ту ыз май летэр фром Бітг-Руссיע
Пашліце пісьмо ў...	Send the letter to Pittsburg	Сэнд лы летэр ту...

## 8. У ДОКТАРА.

На беларуску.	Пішэцца на англіску.	Выгаварываецца:
Доктар	The doctor	Ды дактор
Хварэю	I suffer pain	Ай софэр пэйн



Запаленье	Inflammation	Инфлемэшон
Скалечыцца	Hurt	Гэрт
Скалечыўся	I got hurt	Ай гат гэрт
Што гэта за хвароба?	What kind of sickness?	Уот кайнд оф сык-нэс.
Унутрэнасыці	Bowels	Бауэльс
Кроў	Blood	Блёд
Харкаць крывёй	Spit blood	Спыт блёд
Пьяўка	Leech	Ліч.
Запор	Obstruction	Обструкшон
Апэрацыя	Operation	Опэрэйшон
Запісаць	Prescribe	Прэскрайб
Лежаць уложку	Stay in bed	Стэй ін бэд
Катар	Catarrh	Катар
Распазнаць хваробу	Diagnosis	Даёгнозыс
Дыэта	Diet	Дает
Стрымацца с піць-цём	top drinking	Стап дрынкінг
Стрымацца з ядой	Stop eating	Стап ітынг
Хвароба	Sickness	Сыскнэс
Небаспечна	Dangerous	Дэнджэрос
Упорысты	Obstinate	Обстынэйт
Паралюш	Paralysis	Пареліжыс
Спараліжаваць	Paralyze	Пареляйж
Націраць	Rub	Роб



Лячэньне	Treatment	Трiмэнт
Атрута	Poison	Пойзон
На ўзмацаваньне	Stimulant	Стымюлент
Рэцэпт	Recepy	Рэсыпы
Пакліч доктара	Call the doctor	Коль ды дактор
Зараз	At once	Эт уонс
Што гадзіна	Every hour	Эвэры аур
Тры разы на дзень	Three times daily	Тры таймс дэйлі
Горкі	Bitter	Бытэр
Салодкі	Sweet	Сюіт
Малая ложэчка	Tea spoon	Ті спун
Парашок	Powder	Паўдэр

## 9. ЧАСЬЦІ ЦЕЛА.

Па беларуску.	Пішэцца па англіску.	Выгаварываецца.
Цела	Body	Боды
Галава	Head	Гэд
Рука	Hand	Гэнд
Нага	Leg	Лег
Жывот	Stomach	Стомэк
Вока	Eye	Ай
Нос	Nose	Ноз
Вуха	Ear	Ір
Губа	Mouth	Маут
Лёгкія	Lungs	Лёнгс



Горла	Throat	Трот
Трыбух	Liver	Лівэр
Ныркi	Kidneys	Кыдныс
Селязёнкі	Bladder	Бледэр
Палец	Finger	Фынгер
Ступеня	Foot	Фут
Ступені	Feet	Фіт
Валасы	Hair	Гэр
Язык	Tongue	Тонг
Шчэка	Cheek	Чык
Вусны	Lips	Ліпс
Косці	Bone	Бон
Жыла	Vain	Вэйн
Мыскул	Muscle	Мосль

го. У АПТЭЦЫ.

Па беларуску	Пішэцца на англііку	Выгаварываецца
Аптэка	Chemist's shop	Кемісте шоп
	Drug store	Дрог стор
Прашу, дайце мне	Please, sell me some	Пліз, сэль мі сом
парашок	powders	паудэрс
Мне баліць галава	I have head-ache	Ай гэв гэдэйк
Парашкі ад кашлю	Cough powders	Коф паудэрс
Болей	Aches	Эйкс
Лекарства на раз-	Physic	Фызык
вальненне жы-		
вота		



Гарачка ад жывата	Gastric fever	Гестрык фівэр
Рэматыз	Rheumatism	Руматызм
Рэцэпт	Prescription	Прэскрыпшн
Калі будзе гатова?	When will it be ready?	Уэн уыль ыт бэ рэлы?
Прыйдзі за поўгадзіны	I will come in half an hour	Ай уыль ком ін гаф эн аур
Плястар	Plaster	Плэстэр
Масць	Salve	Сэф

## II. НА ВЫПАДАК ЯКОГА ЗДАРЭННЯ.

На беларуску.	Пішэцца на англііку.	Выгаварываецца.
Здарэньне	Accident	Эксідэнт
Я скалечыўся	I got hurt	Ай гат гэрт
Дужа цяжка	Very bad	Вэры бэд
Збіўся	Bruises	Брузэс
Рана	Wound	Уунд
Вывіх	Misplaced	Мысплейст
Не магу нагой кра-нуць	My leg is paralyzed	Май лег із пэрэ-ляйзд
Немагу крануцца	I can't move	Ай кэнт мув
Дужа мне баліць	It hurts me much	Ыт гэртс мі моч
Я слабым чуюся	I feel weak	Ай філь уік
Завязіце мяне ў бальніцу.	Take me to the hospital	Тэйк мі ту ды гос-птал
Дамоў	Home	Гом



Я чуюся горш	I feel worse	Ай філь уорс
Я чуюся лепей	I feel better	Ай філь бэтэр
Пазавіце доктара	Call a doctor	Коль э дактор
Паведамце радню	Notify my family	Нотыфай май фэ- мылі
Нумэр грамваю	Number of the car	Номбэр оф ды кар
Самлець	Faint	Фэйнт
Перапуд	Scare	Скэйр
Аптэка	Drug store	Дрогстор
Кандуктар	Conductor	Кондоктор
Маторнік	Motorman	Мотормэн
Сьведка	Witness	Уйтнэс
Хачу пабачыць жон- ку	I want see my wife	Ай уант то сы май уайф
Дай мне свой адрэс	Give me your ad- dres	Гів мі юр эдрэс.

## 12. У РЭСТАРАНЕ.

Па беларуску.	Пішэцца па англіцку.	Выгаварываецца.
Рэстаран	The restaurant	Ды рэсторант
Дайце мне пасьне- дань	Give me a breakfast, please	Гів мі э брэкфэст, пліз
Нешта зьесьці	Something to eat	Сомсынг ту іт
Нешта выпіць	Something to drink	Сомсынг ту дрынк
Дайце мне спісак страў	Give me a bill of fare	Гів мі э бьль оф фэйр



Дайце мне пэлы абед	Giwe me a full dinner	Гіў мі э фуль дынэр
Абед на дваіх	Dinner for two	Дынэр фор ту
Я плачу за ўсіх	I pay for all	Ай пэр фор оль
Штось мясное	Some meat	Сом міт
Гэта вельмі цвёрдае	It is very tough	Ыт ыз вэры тоф
Як доўга у вас атчынена	How long do you keep open?	Гау лёнг ду ю кіп опэн?
Хачу гаварыць с гаспадаром	I want to speak to the boss	Ай уант ту спік ту ды бос
Мой счот прашу	My bill, please	Май биль, пліз!
Ці ёсьць тут карчма?	Is this a saloon?	Ыз дыс э салюн?
Нас чэцьвера	We are four	Уі ар фор
Ежа мне не смачна	I do not like the meal	Ай ду нот ляйк ды міль
Счет за высокі	The bill is too high	Ды биль ыз ту гай
Шклянку піва!	Glass of beer!	Глез оф бір!
Чарку гарэлкі!	Some whiskey	Сом выскі!
Бутэльку піва	Bottle of beer	Ботль оф бір
Цытрына	Lemon	Лемон
Памаранча	Orange	Орэндж
Ці маеце тут пакоі	Have you rooms?	Гэв ю румс?
Хочэм праспацца	We want to sleep here over the night	Уі уант ту сліп гір овэр ды найт.



13. Е Д А.

На беларуску.	Шпіца на анліску.	Выгаварываецца.
Сьнеданьне	Breakfast	Брэкфэст
Абед	Dinner	Дынэр
Вячэра	Supper	Сопэр
Другое сьнеданьне	Lunch	Лёнг
Страва	Soup	Суп
Мяса	Meat	Міт
Хлеб	Bread	Брэд
Жытні хлеб	Rye bread	Райбрэд.
Фрукт	Fruit	Фрут
Соль	Salt	Солт
Мука	Flour	Фляур
Перэц	Pepper	Пэпэр
Цукер	Sugar	Шугер
Кава	Coffee	Кофі.
Гарбата	Tea	Ті
Воцат	Vinegar	Вынэгер
Агурэц	Cucumber	Кіокумбэр
Бульба	Potato	Потэйто
Курыца	Chicken	Чыкі
Індык	Turkey	Тэркі
Гусь	Goose	Гус
Качка	Duck	Док
Трыбух	Liver	Лівэр



Валовас мяса	Beef	Біф
Целяціна	Veal	Віль
Ягняціна	Lamb	Лєм
Бараніна	Mutton	Мотн
Сьвініна	Pork	Порк
Яблык	Apple	Эплъ
Бжасквіна	Peach	Піч
Грушка	Pear	Пэър
Сьліўка	Plum	Глєм
Супяная сьліўка	Prune	Прун
Вінаграл	Grape	Грэйп
Кукурўза	Corn	Корн
Авєс	Oats	Отс
Пшаніца	Wheat	Уіт
Ячмень	Barley	Барлі
Рубанае	Chopped	Чапд
Рэзаць	Cut	Кот
Кавалак	Piece	Піс
Фунт	Pound	Паунд
Нож	Knife	Найф
Відэлец	Fork	Форк
Льжка	Spoon	Спун
Талерка	Dish	Дыш
Місачка	Saucer	Сосэр
Шклянка	Glass	Глєс



Настольник (абрус)	Napkin	Нәшкін
Радыска	Radish	Рәдыш
Масла	Butter	Боттәр
Сыр	Cheese	Чіз
Малако	Milk	Мыльк
Кіслае малако	Sour milk	Саурмыльк
Сьметана	Cream	Крім
Масьлянка.	Buttermilk	Боттәрмыльк
Яйцо	Egg	Эг
Радзынкi	Raisins	Рэйзэнс
Марэлі	Apricots	Эпрікатс
Трускаўкі	Stawberries	Стробэрыс
Чарэшні	Cherries	Чэрыс
Адкройце мне кавалак хлеба	Cut me a piece of Bread	Кот мі э піс оф брэд
Дайце шклянку малака, прашу	A glass of milk, please	Э глэс оф мыльк, пліз
Я галодзен	I am hungry	Ай эм гонгры
Я хачу піць	I am thirsty	Ай эм тэрсты
Німаю Апэтыту	I have no appetite	Ай гэв но апэтай
Есць	Eat	Іт
Піць	Drink	Дрiнк
Глытаць	Swallow	Суало
Грызыці	Bite	Байт
Жваць	Chew	Чу



Накрыць да столу	Set the table	Сэт ды тэбль
Мыць начынныя	Wash the dishes	Уопн ды дышэс
Вада	Water	Уотэр
Лёд	Ice	Айс

#### 14. ДОМ І КВАТЭРА.

На беларуску.	Пішэцца па англіцку.	Выгаварываецца.
Сутарэна	Basement	Бэйсмэнт
Першы паверх (этаж)	First floor	Фэрст флёр
Другі паверх	Second floor	Сэкэнд флёр
Найвышэйшы па- верх	Top floor	Топ флёр
Стрэха	Roof	Руф
Сходы	Stairs	Стэйрс
Сходы у верх	Upstairs	Опстэйрс
Сходамі ў ніз	Downstairs	Даунстэйрс
Пакой	Room	Рум
Акно	Window	Уындо
Дзёверы	Door	Дор
Падлога	Floor	Флёр
Сьцена	Wall	Уоль
Стол	Ceiling	Сылінг
Печ	Stove	Стов
Ложка	Bed	Бэд



Стол	Table	Тэйбль
Кресла	Chair	Чэйр
Уход	Entrance	Энтрэнс
Выход	Exit	Эгзыт
Кухня	Kitchen	Кычэн
Спальня	Bedroom	Бэдрум
Сталовая	Dining-room	Дайнінгрум
Гаспынная	Parlor	Парлёр
Карыдор	Hall	Голь
Панадворак	Yard	Ярд
Тротуар	Sidewalk	Сайдуок
Дыван	Carpet	Карпэт
Сянік (матарац)	Mattress	Мэнтрэс
Ліхтар газавы	Gas fixture	Гесфіксчур
Шыба	Window glass	Уындоглес
Малявань	Paint	Пэйнт
Тапэты	Wall paper	Уольпэйпэр
Лядоўня	Ice box	Айсбокс
Фіранка	Shade	Шэйд
Купальня	Bathroom	Бэйсрум
Каморка	Barn	Барн
Замок	Lock	Ляк
Ключ	Key	Кій
Увайдзіце!	Come in!	Ком ін!
Выйдзі адгэтуль!	Get uot!	Гет аўт!



Адчыніце дзверы!	Open the door!	Опэн ды дор!
Зачыніце дзверы!	Close the door!	Клэз ды дор!
Сядзьце!	Sit down!	Сыт даун!
Устаньце!	Get up!	Гет оп!
Сколькі за гэту кватэру?	How much is the rent?	Гау моч ыс ды рэнт
Я хачу наняць гэту кватэру	I want to rent this flat	Ай уант ту рэнт дыз флет
Вось мой задатак	This is my deposit	Дыз ыс май рэнт
Я плачу арэнду за кватэру	I pay my rent	Ай пэй май рэнт
Дайце мне распіску, прашу	Give me a receipt, please	Гів мі э рысэп, пліз.

## 15. ШУКАЮЧЫ РАБОТЫ.

Па беларуску.	Піншэца па англіску.	Выгаварываецца
Я шукаю работы	I am looking for work	Ай эм люкінг фор уорк
Я жыву тут ужо два тыдні	I am in this country two weeks	Ай эм ын дыз кон-тры ту уікс
Я маю сям'ю тут	I have my family here	Ай гэв май фэмілі гір
Я сам адзін	I am single	Ай эм сынглэ
Кравец	Cutter	Котэр
Шавец	Shomemaker	Шумэйкэр



Цапраушчык	Repairer	Рэпэйрэр
Цесьля	Carpenter	Карпэнтэр
Сталяр	Cabinetmaker	Кабінэтмэйкер
Сьлесар	Locksmith	Ляксмыт
Пекар	Baker	Бэйкэр
Галяр (баролы го- ліць)	Barber	Барбэр
Пераплётчык	Bookbinder	Букбайдэр
Разьнік	Butcher	Бучэр
Фурман	Driver	Драйвэр
Швачка	Dressmaker	Дрэсмэйкер
Качэгар	Fireman	Фаэрмэн
Машыніста	Engineer	Інджынір
Агроднік	Gardner	Гарднэр
Рымар	Harnessmaker	Гарнэсмэйкэр
Гаракоп	Miner	Майнэр
Капялюшнік	Hatmaker	Гэтмэйкэр
Каваль	Blacksmith	Блексмыт
Стараж	Janitor	Джэнітор
Работнік	Laborer	Лейборэр
Каменшчык	Stonecutter	Стонкотэр
Муляр	Bricklayer	Брыклеер
Ператопішчык жа- леза	Moulder	Мольдэр
Музыкант	Musician	Мьюзышэн



Маляр	Painter	Пейнтэр
Шкляр	Glazer	Глейзэр
Тынкаўшчык	Plasterer	Плястэрэр
Слуга	Servant	Сэрвэнт
Кухар	Cook	Кук
Звозчык	Teamster	Тімстэр
Сыгарнік	Cigarmaker	Сыгармэйстэр
Абойшчык	Upholsterer	Опгольстэрэр
Лёкай	Waiter	Уэйтэр
Сколькі вы плаціце?	How much do you pay?	Гау моч ду юу пэй
Я хачу пастаяннай работы	I want a steady job	Ай уант э стэды джаб
Якую небудзь ра-боту	Any kind of work	Эны кайнд оф уорк
Ахвоч на работу	Anxious to work	Энкшос ту уорк
Дзе мне знайсці работу?	Where can I find work?	Уэр кэн ай файнд уорк
Гэта малая плата	The pay is too small	Ды пэй из ту то смоль
Зацяжкая работа	Too hard work	Ту гард уорк
Лёгкая работа	Easy job	Ізы джаб
Калі мне прыйсці?	When can I call?	Уэн кэн ай коль?
Запішыце мой адрэс	Take my adress	Тэйк май адрэс



16. ДАРОГА ВУЛІЦА І ПЛЯЦЫ.

На беларуску.	Пішэцца па англіцку.	Выгаварываецца.
Вуліца	Street	Стрйт
Завулак	Place	Плейс
Бульвар	Boulevard	Бульвар
Сад	Garden	Гардэн
Парк	Park	Парк
Тротуар	Sidewalk	Сайдуюк
Брукаваць	Pave	Пэйв
Папраўляць	Repair	Рэпэйр
Правая старана	Right side	Райт сайд
Левая старана	Left side	Лефт сайд
Сярэдзіна	Middle	Мыдль
Ідзіце на права!	Take your right	Тэйк юр райт!
Ідзіце на лева!	Take your left!	Тэйк юр лефт
На права ад вас	On your right	Он юр райт
Вузкі	Narrow	Нэроу
Шырокі	Broad	Брод
Просты	Straight	Стрэйт
Крывы	Curved	Кервд
Рог	Corner	Корнэр
На рагу	On the corner	Он ды корнэр
Горад (Места)	City	Сыты
Мястэчка	Town	Таун



Павет (уезд)	County	Каунты
Штат	State	Стэйт
Публічны пляц	Public place	Поблік плейс
Я заблудзіўся	I took a wrong way	Ай тук е ронг уэй
Я жыву каля парку	I live near the park	Ай лів нір ды парк
Як завецца гэта ву- ліца?	What street is it?	Уат стріт ыз ыт?
Як мне дайсьці?	How can I reach?	Гау кен ай річ?
Ці гэта далёка?	Is it far?	Ыз ыт фар?
Блізка	Near	Нір
Дзьве мілі адгэтуль	Two miles from here	Ту майльс фром гір
Ідзі ўсё проста	Go straight	Го стрэйт
Вёска	Village	Вылейдж
Хвальварак	Farm	Фарм
Касьцёл, цэрква	Church	Чэрч
Вежа	Tower	Тауэр
Станцыя	Depot	Діпо
Ратуш	City Hall	Сыты голь
Суд	Court	Корт
Паліцэйскі участак	Police station	Поліс стэйшн
Паліцмант	Policeman	Полісмэн
Судзьдзя	Judge	Джодж
Возера	Lake	Лейк
Рэка	River	Рывэр
Ручэй	Creek	Крэк



Луг	Meadow	Мэдо
Поле	Field	Фільд

# 17, ЧАС, ПАГОДА.

Па беларуску	Пішэша па англіцку.	Выгаварываешча.
Год	Year	Йыр
Месяц	Month	Монт
Тыдзень	Week	Уік
Дзень	Day	Дэй
Гадзіна	Hour	Аур
Мінута	Minute	Мыныт
Сэкунда	Second	Сэкэнд
Каторая гадзіна?	What time is it?	Уат тайм ыз ыт?
Каторае чысло сягонья?	What date is today?	Уат дэйт ыз тудэй?
Сягонья	To-day	Ту дэй
Заўтра	To-morrow	Ту морро
Учора	Yesterday	Естэрдэй
Посьлезаўтра	After to-morrow	Эфтэр ту морро
Перэд учора	Day before yesterday	Дэйбыфорестэрдэй
Мінуўшаго месяца	Last month	Лест монт
Мінуўшаго году	Last year	Лест йыр
На другі год	Next year	Некст йыр
Запозна	Too late	Ту лейт
Зарана	Too early	Ту эрлі



Зара	At once	Ат уонс
За мінуту	In a minute	Ін е мыныт
Я німаю часу	I have no time	Ай гув но тайм
Калі?	When?	Уэн?
Ніколі	Never	Нэвэр
Прыгожая раніца	Beutiful morning	Бьютыфуль морнымт
Загорача	Too warm	Ту уорм
Захалодна	Too cool	Ту куль
Дождж ідзе	It is raining	Ыт ыз рэйнінг
Сьнег ідзе	Is is snowing	Ыт ыз сноінг
Вялікі туман ся- гонья	It is foggy	Ыт ыз фагы
Прыгожы дзень	Nice day	Найс дэй
Сонца сьвечиць	The sun shines	Ды сон шайнс
Месяц	Moon	Мун
Неба	Sky	Скай
Гвезда	Star	Стар
Хмара	Cloud	Кляуд
Раса	Dew	Дью
Град	Hail	Гэйль

# 18. ПОРЫ ГОДУ, МЕСЯЦЫ І ДНІ.

Па Беларуска.	Пішэцца па англіцку.	Выгаварываецца:
Весна	Spring	Спрынг
Лета	Summer	Сомэр
Восень	Autumn	Отом



Зіма	Winter	Уынтер
Январь	January	Джэнюэры
Люты	February	Фэбруэры
Марэц	March	Марч
Апрэль	April	Эпрыль
Май	May	Мэй
Іюнь	June	Джун
Іюль	July	Джуляй
Аўгуст	August	Огост
Сентябр	September	Сэптэмбэр
Акцябр	October	Октобэр
Ноябр	November	Новэмбэр
Дзекабр	December	Дэпэмбэр
Панядзелак	Monday	Мондэй
Аўторак	Tuesday	Тіюсдэй
Серэда	Wednesday	Уэнсдэй
Чэцьвер	Thursday	Тэрсдэй
Пятніца	Friday	Фрайдэй
Субота	Saturday	Сатурдэй
Нядзеля	Sunday	Сондэй

# 19. С Е М Ь Я.

Па беларуску.	Пішэцца па англіску.	Выгаварываемца.
Бацька	Father	Фэдэр
Матка	Mother	Малэр



Сын	Son	Сон
Дачка	Daughter	Дотэр
Дзядзька	Uncle	Онкль
Цётка	Aunt	Аунт
Брат	Brother	Бродэр
Сестра	Sister	Сыстэр
Дзед	Grandfather	Грэндфадэр
Бабка	Grandmother	Грэндмодэр
Унук	Grandson	Грэндсон
Унучка	Granddaughter	Грэнддотэр
Хрэсны бацька	Godfather	Гадфадэр
Дружка	Best man	Бэст мэн
Нарэчаны	Sweatheart	Суйтгарт
Заручыцца	To betroth	Ту бітрот
Заручыны	Betrothal	Бітротэль
Вяселье	Wedding	Уэдынг
Запоіны	Mariage	Мерыдж
Дзіця	Child	Чайльд
Дзедзі	Children	Чыльдрэн
Хрэзбіны	Birthday	Бэртдэй
Гадаўшчына	Aniversaap	Анівэрсэры



20. АДЗЕЖА І БЯЛІЗНА.

Па беларуску.	Пішэцца па англіцку.	Выгаварываецца:
Адзежа	Clothing	Клэтынг
Бялізна	Linen	Лінэн
Сподняя бялізна	Underwear	Ундэруэр
Пальто	Overcoat	Овэркоот
Сурдуд	Coat	Коот
Камізэлька	Vest	Вэст
Парткі	Trousers	Траузэрс
Штаны (верхнія)	Overalls	Овэррольс
Камашы	Shoes	Шуз
Боты	Boots	Бутс
Калёшы	Rubbers	Робэрс
Кашуля	Shirt	Шэрт
Каўнерык	Collar	Калер
Манкет	Cuff	Коф
Галыштук	Necktie	Нэктай
Шкарпэткі	Socks	Сакс
Рукавічкі	Gloves	Глёвс
Хустка	Handkerchief	Гэндкэрчыф
Капялюш	Hat	Гэт
Спадніца	Skirt	Скерт
Панчохі	Stockings	Стакінгс
Падвязкі	Garters	Гартэрс
Замалы	Too small	Ту смоль



Зацесны	Too tight	Ту тайт
Завялікі	Too big	Ту быг

## 21. ЖЫВЁЛЫ.

Па беларуску.	Пішэнца па англіцку.	Выгаварываенца.
Жывёла	Animal	Энымоль
Конь	Horse	Горс
Сабака	Dog	Дог
Карова	Cow	Кау
Кот	Cat	Кет
Мул	Mule	Міюль
Цялё	Calf	Кеф
Мыш	Mouse	Маус
Дамовы	Domestic	Дэмэстык
Дзікі	Wild	Уайльд
Зьвярынец	Zoo	Зу
Леў	Lion	Ляён
Тыгр	Tiger	Тайгер
Воўк	Wolf	Уольф
Гыена	Hyena	Гаенэ
Лісіца	Fox	Факс
Кролік	Rabbit	Рэбыт
Птушка	Bird	Бэрд
Мошка	Insect	Інсэкт
Вуж	Snake	Снэйк



Яшчэрка	Reptile	Рэптайль
Ядавіты	Poisonous	Пойзонос
Мурашка	Ant	Энт
Забіць	Kill	Кыль
Зраніць	Wound	Уунд
Стрэляць	Shoot	Шут

## 22. РОЗНЫЕ СЛОВЫ.

Па беларуску.	Пішэцца па англіцку.	Выгаварываецца.
Як чуецца	How do you feel?	Гау ду ю філь
Добра	Well?	Уэль
Дрэнна	Badly?	Бэдлі
Ці разумеете мяне?	Do you understand me?	Ду ю ундэрстанд мі?
Адказы!	Answer!	Энсэр
Так, або не	Yes or no	Ес ор но
Ці добра спаў?	Did you sleep well?	Дід ю сліп уэль?
Ці можэш есці?	Can you eat	Кэн ю іт?
Што вы кажэце?	What do you say?	Уат ду ю сэй?
Пакажыце мне гдзе	Show me where?	Шо мі уэр
Ешчэ раз	Once again	Уонс эгэйн
Ня бойся	Don't be affraid	Донт бі эфрэйл?
Гавары памалу	Speak slower	Спик слёэр
Сколькі гадоў вам?	How old are you?	Гаў ольд ар ю?
Удавец	Widower	Уыдоэр
Удава	Widow	Уыдо
Ці маеш дзяцей?	Have you children?	Гэв ю чыльдрэн?



Ці змучэны?	Are you tired	Ар ю таерд?
Ад якога часу?	Since when?	Сынс уэн?
Ці знаеш мяне?	Do you know me?	Ду ю ноу мі?
Ці любіш мяне?	Do you like me?	Ду ю ляйк мі?
Я не хачу?	I don't want	Ай донт уант
Асьцярожна!	Beware!	Бівэйр

### 23. ЧЫСЛЫ І СЧЫСЬЛЕНЬНЯ.

Па беларуску.	Пішэцца па англіцку.	Выгаварываецца.
Адзін	One	Уон
Два	Two	Ту
Тры	Three	Тры
Чатыры	Four	Фор
Пяць	Five	Файв
Шэсьць	Six	Сыкс
Сем	Seven	Сэвэн
Восем	Eight	Эйт
Дзевяць	Nine	Найн
Дзесяць	Ten	Тэн
Адзінаццаць	Eleven	Левэн
Дванаццаць	Twelve	Туэльв
Трынаццаць	Thirteen	Тэртін
Чатырнаццаць	Fourteen	Фортін
Пятнаццаць	Fifteen	Фіфтін
Шэснаццаць	Sixteen	Сыкстін
Семнаццаць	Seventeen	Сэвэнтін
Восемнаццаць	Eighteen	Эйтін



Дзевя гнаіцаць	Nineteen	Найнтін
Дваццаць	Twenty	Туэнты
Трыццаць	Thirty	Тэрты
Сорака	Forty	Форты
Пяцьдзесят	Fifty	Фыфты
Шэсцьдзесят	Sixty	Сыксты
Семдзесят	Seventy	Севэнты
Восемдзесят	Eighty	Эйты
Дзевяцьдзесят	Ninety	Найнты
Сто	Hundred	Гондрэд
Двесце	Two Hundred	Ту гондрэд
Тысяча	Thousand	Таўзэнд
Першы	First	Фэрст
Другі	Second	Сэкэнд
Трэці	Third	Тэрд
Чацьвёрты	Fourth	Форт
Пяты	Fifth	Фыфт
Шосты	Sixth	Сыкст
Сёмы	Seventh	Сэвэнт
Восьмы	Eighth	Эйт
Дзевяты	Ninth	Найнт
Дзесяты	Tenth	Тэнт
Лічыць	Count	Каунт
Далаваць	Add	Эд
Множыць	Multiply	Мольтыпляй
Аднімаць	Subtract	Собтракт
Дзяліць	Divide	Дывайд
Часць	Part	Парт



Дроб	Fraktion	Фрэкшн
Раз	One time	Уон тайм
Два разы	Two times	Ту таймс
Тры разы	Three times	Тры таймс

## 24. Скланенныя слоу „быць“ і „мець“.

Па беларуску. Пішэцца па англіцку. Выгаварываецца.

Быць	to be	ту бі
------	-------	-------

### Цяперашні час.

Я ёсць	I am	Ай эм
ён, яна, яно ёсць	he, she, it is	гі, ші, ыт ыз
мы ёсць (есьмо)	we are	уі ар
вы ёсць (есте)	you are	ю ар
яны ёсць	they are	дэй ар

(У англіцкай мове нават да малога дзіцяці гаворыцца на «вы». Зварот «ты» ніколі не ужываецца, апрача вершоў і малітвы).

### Час мінулы ня споўнены:

Быў-бы, была-б	I was	Ай уоз
быў-бы, была-б, было-б	he, she, it was	гі, ші, ыт уоз
мы былі-б	we were	уі уэр
вы былі-б	you were	ю уэр
былі-б	they were	дэй уэр



**Час минуушы споунены:**

Я быў, была	I have been	Ай гэв бын
быў, была,	he, she, it has been	гі ші, ыт гэв бын
мы былі	we have been	уі гэв бын
вы былі	you have been	ю гэв бын
былі	they have been	дэй гэв бын

**Час будучы:**

Я буду	I shall be	Ай шэль бі
ён будзе	he will be	гі уыль бі
мы будзем	we shall be	уі шэль бі
вы будзеце	you will be	ю уыль бі
яны будуць	they will be	дэй уыль бі

**Форма варунковая:**

Я быў-бы была-б	I should be	Ай шуд бі
быў-бы (яна яно)	he (she, it) would be	гі (ші, ыт) шуд бі
была-б		
мы былі-б	we should be	уі шуд бі
вы былі-б	you would be	ю ууд бі
мы былі-бы	they would be	дэй ууд бі

**Форма тэрміновая:**

Будучы	Being	Бійнг
--------	-------	-------

**М е ц ь**

**To have:**

**Ай гэв**

Я маю	I have	Ай гэв
Ен (яна яно) маюць	he (she, it) had	гі (ші ыт) гэз



мы маем	we have	үі гэв
явы маец	you have	ю гэв
ны маюець	they have	дэй гэв

**Час мінуушы няспоунены.**

Я меў-бы	I had	Ай гэд
ён (яна, яно) мело-б	he (she, it) had	гі (ші ыт) гэд
мы мелі-б	we had	үі гэд
вы мелі-б	you had	ю гэд
Яны мелі-б	they had	дэй гэд

**Час мінуушы споунены:**

Я меў	I have had	Ай гэв гэд
ён (яна, яно) мело	he (she, it) has hed	гі (ші, ыт) гэв гэд
мы мелі	we have had	үі гэв гэд
вы мелі	you have had	ю гэв гэд
яны мелі	they have had	дэй гэв гэв

**Час будучы:**

Я буду мець	I shall have	Ай шэль гэль
ён (яна, яно) будзе мець	he (she, it) will have	гі (ші, ыт) уыль гэв
Мы будзем мець	we shal have	үі шэль гэв
Вы будзеце мець	you will have	ю шэль гэв
Яны будуць мець	they would have	дэй шэль гэв

**Форма варунковая:**

Я меў-бы	I should have	Ай шуд гэв
ты (яна, яно) мелі-б	he (she, it) would have	гі (ші ыт) ууд гэв
мы мелі-б	we should have	үі шуд гэв
вы мелі-б	you would have	ю ууд гэв
яны мелі-б	they would have	дэй ууд гэв



Форма тэрміновая:

Маючы

hawing

гэвінг

Аб скланеньні: рэчэвікоў і прыметнікоў.

Многае чысло рэчэвікоў (імен сушчеств.) творыцца найчасьцей праз дабаўку на канцы літары „с“. Напрыклад: сын — сон, сыны — сонс; сестра — сістэр, сёстры — сістрэс; рэка — рівэр, рэкі — рівэрс, у гэтым правіле ёсць і асобнасьці.

Прыметнікі (ім. прылагательныя) канчароў (окончаній) сваіх не перэменяюць ні ў скланенні, ні ў родзе, ні ў чысьле; напрыклад: «рэд» азначае так сама «чырвоны», як чырво-наю, чырвонаму, чырвоная, або чырвонае, і ў многім чысьле будзе так сама для ўсіх родоў і скланеній «рэд» (без да-датку на канцы «с»); *dear* — дір — азначае дарагі, так сама дарагая, дарагое, або дарагіе, дарагому, дарагім і т. д.

Другое скланеньне (каго, чаго?) рэчэвікоў творыцца праз прыстаўку «оф». Напр. бацька — ды фадэр, бацькі — оф ды фадэр, бацькоў — оф ды фадэрс, добрых бацькоў — оф ды гуд фадэрс; матка — ды мадэр, маткі — оф ді ма-дэр; матак — оф ды модэрс.

Трэцяе скланеньне (каму чаму?) творыць зазвычай дадатак «ту». Напр. бацьку (або да бацькі) — ту ды фадэр, ацьком — ту ды фадэрс, матцы — ту ды мадэр, маткам — ту ды мадэрс.

Бацькам, — (праз бацьку) — бай ды фадэр, бацькамі (праз бацькоў) бай ды фадэрс; маткай (праз матку) — бай ды мадэр.

Аб бацьку — оф ды фадэр, аб бацьках — оф ды фа-дэрс; аб матцы — оф ды мадэр,

Англійская граматыка дужа лёгкая і кожны, хто ужо навучыўся шмат слоў і зваротоў мовы, можа дужа лёгка навучыцца і граматыкі.



## РЭЕСТР

Рады для эмігрантоў, каторыя едуць у Амэрыку

	стр.
I. Агульныя рады і перэсьцярогі . . . . .	1
II. Рыхтаваньнеся у дарогу. Выезд і дарога . . . . .	10
III. Прыезд у Амэрыку. Першыя крокі . . . . .	14
Цэны за праезд на Амэрыканскіх чыгунках . . . . .	18
Замена даляроў на рублі і наадварот . . . . .	24
Размоўкі беларуска-англійскія. Агульныя увагі . . . . .	25
1. Падарожжа праз морэ . . . . .	26
2. Прыезд. — Загранічны урад . . . . .	27
3. Імігранцкі інспэктар . . . . .	28
4. Жалезная дарога . . . . .	29
5. Прыветы . . . . .	30
6. Грошы. Купля і прадажа . . . . .	31
7. На пошці . . . . .	33
8. У Доктара . . . . .	33
9. Часы і цела . . . . .	35
10. У аптэцы . . . . .	36
11. На выпадак якога Здарэньня . . . . .	37
12. У рэстаране . . . . .	38
13. Еда . . . . .	40
14. Дом і кватэра . . . . .	43
15. Шукаючы работы . . . . .	45
16. Дарога, вуліцы і пляцы . . . . .	48
17. Час, пагода . . . . .	50
18. Пору году, месяцы і дні . . . . .	51
19. Сямья . . . . .	52
20. Азвеша і бялізна . . . . .	54
21. Жывёлы . . . . .	55
22. Розныя словы . . . . .	56
23. Чыслы і счысьленьня . . . . .	57
24. Скланеньня слоў «быць» і «мень» . . . . .	59



PARCET

84  
JANUARY  
1900



# Віленскае Бюро Таварыства АПЕКІ НАД ЭМІГРАНТАМІ

*Вільня, Казанская 3.*

Бюро Таварыства дае безплатна уселякіе ведамасыці работнікам, каторыя едуць загіраніцу толькі на час сельска-гаспадарскіх работ, а гэтак сама і эмігрантам, што едуць у Амэрыку (у Злучэныя Штаты, Бразылію, Аргентыну, або у Канаду), дае лекарскіе рады (за 30 кап. ад чэлавека) вылічае акуратна кошт падарожы па сушы і морэм, памагае купляць білеты на караблі на ўсіх лініях, аберагаючы эмігрантоў ад уселякіх неспадзеванак і здзірства тайных агентоў. Дзеля гэтаго кожны, хто выбіраецца на сельскіе работы, або хочэ выйхаць у Амэрыку, павінен звярнуцца сам, або напісаць ліст (укладаючы марку за 7 кап. на атказ) у бюро Таварыства, каторае, пільнуючы толькі карысыці эмігрантоў, стараецца колькі можэ памагчы кожнаму павэдзе яго патрэб і вымог. Бюро дае адрэсы Таварыств, каторыя апекуюцца эмігрантамі і кабетамі у Амэрыцы.



Віленскае Таварыство  
**УЗАЕМНАГО КРЭДЫТУ**

Вільня,

*Праспэкт сьв. Юр'я № 5.*

Дысконтуе вэксэлі, выдае  
пазычкі пад залог працэнт-  
ных папероу, вэксэлеу,  
тавароу і т. п.

інкасуе вэксэлі, выдае пера-  
воды, прыймае ўклады і т. д.  
разменівае рублі на загра-  
нічныя грошы.

Плаціць за паложэныя грошы:  
на цякучы рахунак: звы-  
чайны 4% і варунковы  
5½%; на галавы ўклад 6%.